

698
25.10.2018

4963

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Aşağıdaki sorularımın, **Adalet Bakanı Sayın Abdülhamit GÜL** tarafından Anayasa'nın 98 inci ve TBMM İçtüzüğü 'nün 96 ile 99 uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim. 25.10.2018

Meral DANIŞ BEŞTAŞ
HDP Siirt Milletvekili

Temel insan haklarının bir alt başlığı olan hasta hakları, insan haklarının sağlık hizmetine uyarlanması olarak değerlendirilmektedir. Hasta hakları; kaynağını uluslararası insan hakları belgeleri ve sözleşmelerinden almaktadır. Temel İnsan Hakları'nın bir alt başlığı olarak "hasta insanın" tıbbi müdahale ve tedavi gibi hayati bir alanda haklarını da tanımlamaktadır. Yine konusu yönünden sosyal haklar arasında ve tarihsel gelişimi yönünden "ikinci kuşak haklar" arasında sayılan sağlık hakkı, Anayasa'da "sosyal ve ekonomik haklar" arasında düzenlenmiştir. "Herkesin hayatını beden ve ruh sağlığı içinde sürdürmesi" ise devletin sağlık hizmetleri alanında kullanacağı planlama yetkisinin yöneleceği temel amaç olarak yer almaktadır. Anayasa Mahkemesi'nin sağlık hakkına ilişkin içtihadında yaşama ve maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme haklarıyla olan bağlantıya sık sık vurgu yapması da bu hakkın korunduğu ve birebir "yaşam hakkı" çerçevesinde değerlendirildiğinin bir göstergesidir. Bu doğrultuda hasta hakları sağlığa erişim ve yaşam hakkı çerçevesinde değerlendirilmiş ve bunun bir diğer uzantısı olarak hekimin hasta hakları çerçevesinde vicdani sorumluluklarına göre ve hasta yararına olacak şekilde davranması esas kılınmıştır. 26 Ekim günü de bu hakkın korunması ve koşullarının sağlanması amacı ile "Hasta Hakları Günü" olarak kabul görmüştür. Ancak ne var ki; cezaevlerinde binlerce hasta mahpus, hasta haklarından mahrum bırakılmaktadır. İnsan Hakları Derneği'nin (İHD) düzenli olarak duyurduğu raporlara göre; Türkiye cezaevlerinde 2018 yılı itibari ile 400'ün ağır hasta olmak üzere, 1154 hasta mahpus bulunmaktadır. Yine İHD verilerine göre, Türkiye'de son 17 yılda en az 3502 hasta mahpus, ağırlaşan durumlarına rağmen tahliye edilmediklerinden cezaevlerinde yaşamlarını yitirmiştir. Adalet Bakanlığı'nın geçtiğimiz yıl kamuoyu ile paylaştığı verilere göre ise 2009 yılı itibariyle 8 yıl içerisinde hayatını kaybeden tutuklu ve hükümlü sayısı toplam 2 bin 300'dür. Cezaevlerinde yetersiz sayıda bulunan revirler, geç yapılan hastane sevkleri, kelepçeli muayene, kolluk güçlerinin hasta ile birlikte muayene alanına girmesi, hasta mahpusların sağlık ihtiyaçlarına göre beslenme düzenine erişememesi, bu sorunun büyümesine neden olmaktadır. Bu vahim tablonun son mağduru 2014 yılından bu yana cezaevinde tutulan Koçer Özdal olmuştur. Cezaevinde kansere yakalanan Özdal'ın

tahliye başvuruları defalarca reddedilmiş, Özdal son olarak durumu ağırlaştıktan sonra kaldırıldığı hastanede bilinci kapanmasına rağmen yatağında eli ve iki ayağındaki kelepçeler ile yaşamını yitirmiştir.

Bu bağlamda;

- 1- Bakanlığınız verilerine göre 2018 yılı itibariyle Türkiye genelindeki cezaevlerinde bulunan hasta mahpusların sayısı kaçtır? Hasta mahpusların cezaevlerine, tutukluluk ve hükümlülük durumları ile yaşa ve cinsiyete göre dağılımı nasıldır?
- 2- Bakanlığınız verilerine göre cezaevlerinde bulunan hasta mahpusların hastalıklarına ve hastalıklarının derecelerine göre bir çalışma yapılmış mıdır? Şayet böyle bir çalışma yapıldı ise elde edilen bulgular nelerdir?
- 3- İktidarınız müddetince cezaevinde yaşamını yitiren mahpus sayısı nedir? Cezaevindeyken yaşamını yitiren mahpusların cezaevlerine, tutukluluk ve hükümlülük durumları ile yaşa ve cinsiyete göre dağılımı nasıldır?
- 4- Pek çok cezaevinden tarafıma yapılan aktarımlarda bazı siyasi mahpusları muayene eden hekimler hakkında soruşturma başlatıldığı ve soruşturma baskısı ile tedavilerin gerçekleştirilmediği dile getirilmekte olup bu iddialar doğru mudur? Şayet bu iddialar doğru ise; cezaevi idareleri neden hekimin vicdani ve mesleki sorumluluklarına engel olurken aynı zamanda hasta haklarını da yok saymaktadır? Cezaevi idareleri bu türlü keyfi uygulamaların dayanağını nereden almaktadır?
- 5- Hasta mahpuslara ilişkin revir yasağı uygulamasının dayanağı nedir?
- 6- Hasta mahpusların tedavi süreçleri neden aksatılmaktadır?
- 7- Kelepçeli vaziyette cezaevi aracı içinde bekletildiği halde hastaneye dahi girmeksizin yeniden cezaevine götürülen mahpuslara ilişkin bu yaygın uygulamanın dayanağı nedir?
- 8- Koçer Özdal örneğinde olduğu gibi durumu son derece ağır olan mahpuslara kelepçe uygulamasının dayanağı nedir? Bu uygulama ile öngörülen kamu yararı ve hukuki fayda nedir?
- 9- Tek başına yaşamını idame ettiremeyeceği sağlık raporu ile tespit edilen hasta tutuklu ve hükümlüler, neden tahliye edilmemektedir? Bu mahpusların cezaevinde tutulmaları hangi amaca hizmet etmektedir?
- 10- Türkiye neden ve hangi dayanakla hasta hakları çerçevesinde "hasta insanın" tıbbi müdahale ve tedavi olanaklarını cezaevindeki mahpuslar için kısıtlamaktadır?
- 11- Ağır hasta mahpusların tahliyelerinin sağlanmasına dair bir gündeminiz olacak mıdır?
- 12- Revir yasağı yahut siyasi mahpuslara yönelik tedavi süreçlerinin engellenmesi gibi uygulamaları yapan sorumluların tespiti ve sorumlular hakkında inceleme başlatılmasına ilişkin çalışmalar yürütülecek midir?
- 13- Mevcut hasta mahpusların "hasta hakları" ve "sağlığa erişim hakkı" çerçevesinde tedavilerinin yapılması ve iyileşme koşullarının sağlanmasına ilişkin bir çalışma yürütülmesi gündeminizde olacak mıdır? Cezaevlerine ayrılan bütçenin bir miktarının bu şekilde kullanılması söz konusu olacak mıdır?